

УДК 378:355.233.1

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВИКЛАДАЧА

Одеров А.М.

Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

У статті обґрунтовано теоретичні засади розвитку професійної та методичної компетентності викладачів, основу яких склали ідеї філософів, психологів, соціологів, педагогів, які досліджували конкретні складові зазначеного поняття: «компетентність» та особливості виявлення компетентності у діяльності викладача. На основі аналізу праць учених-педагогів виокремлено особливості виявлення професійної та методичної компетентності майбутніх викладачів, що пов'язані із поєднанням у діяльності педагогічного та професійного аспекту.

Ключові слова: компетентність, викладач, освіта, перевірка, система, навчання, навчальні заклади.

Постановка проблеми. Процеси реформування професійної освіти створюють необхідність перегляду підходів до організації навчально-виховного процесу у вищих військових навчальних закладах, а кризові вимоги до оновлення змісту й термінів навчання фахівців спрямовують до оптимізації використання нав-

чальних ресурсів. Зокрема, актуальним стає компетентнісне навчання майбутніх викладачів, відповідно до якого фахівець має бути готовим вирішувати професійні завдання, на основі сформованих фундаментальних знань та умінь, а також спеціальних професійних компетенцій. Зважаючи на те, що глобальний ринок освітніх

послуг існує на засадах конкуренції, проблемою для сучасної вітчизняної професійної освіти стає боротьба за випускника загальноосвітнього навчального закладу, який обирає ті навчальні заклади і в тих країнах, де пропонуються кращі умови для навчання, більшою мірою осучаснені програми підготовки фахівця, що підвищують його конкурентоспроможність на ринку праці.

Отже, нагальною проблемою стає відповідність змісту професійного навчання, а відповідно – і сформованих компетенцій – реальним можливостям достойного працевлаштування випускників вищих військових навчальних закладів. Оскільки ключовою фігурою перетворень в освітній галузі є майбутній педагог, необхідним стає його постійне спрямування до розвитку професійної та методичної компетентності, професійного зростання. В аспекті зазначеного виступає актуальною проблема якісного перетворення викладача вищого військового навчального закладу, що найбільш ефективно може вирішуватись через систему науково-методичної роботи навчальних закладів.

Проблема розвитку професійної та методичної компетентності майбутніх викладачів ВВНЗ є багатовекторною, оскільки охоплює різні аспекти впливу на викладача, обумовлюється мінливим змістом професійно-кваліфікаційних характеристик фахівця, політикою навчального закладу, а також особистими мотивами та ресурсами педагога.

Вагомість зазначеної наукової проблеми обумовлюється необхідністю підвищенням професійного та методичного рівня майбутніх викладачів у ВВНЗ.

Таким чином, майбутні викладачі у системі післядипломної освіти мають бути готовими до постійного пошуку нових способів та форм організації освітнього процесу, ефективних для інтеграції змісту конкретної навчальної дисципліни в загальнопрофесійні компетенції майбутнього фахівця.

Актуальність і доцільність дослідження обраної проблеми посилюється необхідністю усунення суперечностей, що об'єктивно впливають як на рівень якісної професійної підготовки майбутніх фахівців, так і на оновлення підходів до організації освітнього процесу у навчальних закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Трагування професійної компетентності майбутніх викладачів в наукових працях представлено в аспектах ефективності професійної педагогічної діяльності (В. Деміденко, С. Іванова, Л. Карпова, Н. Козакова, В. Лозова); професійної майстерності, зростання (М. Бирка, С. Бухальська, В. Гринова, І. Зязюн, С. Іванова, К. Овраменко); глобалізації та інтеграції в світовий освітній простір (О. Овчарук, В. Кремень, Н. Разіна); забезпеченні якості освіти (Л. Мартинюк). Науковці зосереджують увагу на процесі неперервної (післядипломної) освіти як форми забезпечення розвитку професійної компетентності викладачів (М. Боритко, І. Зязюн, В. Олійник, В. Панов, С. Сисоєва та інші); рівнях сформованості професійної компетентності викладачів, що підтверджується системою моніторингу якості педагогічної діяльності (А. Радченко, Н. Разіна); розвитку професійної та методичної компетентності педагогів у системі методичної

роботи на рівні навчального закладу (В. Алфімов, В. Олійник, М. Кравцов, В. Пекельна, О. Удод) [5; 6; 7; 9; 10; 11; 12 та ін.].

Значна кількість наукових досліджень присвячена вивченню проблеми методичної та професійної компетентності майбутніх викладача відповідно до підготовки фахівців різних кваліфікаційних рівнів та профілів. Аналіз наукових досліджень із окресленої проблеми дозволив з'ясувати, що, разом із активним дослідженням розвитку компетентності майбутніх викладача в цілому та відповідно його діяльності в конкретній галузі підготовки фахівців, проблема розвитку професійної та методичної компетентності майбутніх викладачів ВВНЗ залишається поза увагою дослідників.

Метою статті є аналіз сучасних поглядів щодо розвитку методичної компетентності майбутніх викладачів ВВНЗ, теоретичне обґрунтування організаційно-методичних умов, що сприяють розвитку професійної та методичної компетентності майбутніх викладачів навчальних дисциплін у системі післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу. Дослідження сутності професійної компетентності майбутнього викладача обумовлюється необхідністю наукового аналізу конкретних складових зазначеного поняття: «компетентність», «професійна компетентність» та особливостей виявлення професійної компетентності у діяльності викладача навчального закладу. Отже, для визначення сутності професійної та методичної компетентності викладача вищого навчального закладу слід звернутись до наукових джерел, які досліджують кожне із означених понять. Звернемось до аналізу поняття «компетентність». Етимологічний аналіз дозволяє усвідомити походження поняття «компетентність» від слова «компетентний», що у словниках тлумачиться як досвідчений у певній галузі, питанні; повноправний у розв'язанні будь-якої справи; той, що володіє компетенцією, тямущий, обізнаний у певній галузі. У тлумачних словниках англійської мови до поданих вище значень поняття «компетентність» додається «уміння виконувати певну роботу, завдання та обов'язок; розумові здібності, загальні вміння та навички. Філософське трактування компетентності пов'язане із актуалізацією динамічності цієї категорії, оскільки у словниках акцентується увага на колі повноважень особи, яке надається відповідно її знань та досвіду [2; 14].

Таким чином, ступінь відповідальності особистості залежить від ступеню її готовності до дій, при цьому розуміється постійне якісне перетворення людини відповідно до зрушень у рівні її компетентності. Узагальнення наукових визначень поняття «компетентність» дозволяє виокремити його основні трактування науковцями: – особистісна якість, обізнаність, кваліфікація, здатність до продуктивної діяльності; – особистісний досвід соціально-професійної життєдіяльності; – освітні результати; – інтегративне утворення (інтегральна характеристика) особистості, що об'єднує знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості; – функціональний аспект компетенції, що розглядається як інституційний статус особистості. Дослідження поняття «компетентність» представлено в працях В. Лозової, А. Хуторського,

С. Уласевича. Зокрема, науковці визначають інтегративність компетентності, оскільки її джерелом є різні сфери культури та досвіду людини, її функціональність у процесах освіти, розвитку та саморозвитку, володіння конкретними компетенціями, що включає особисте ставлення до них. У дослідженні В. Малихіна узагальнюється представлення поняття «компетентність» як феномену наукового знання [1; 2; 8].

На основі аналізу енциклопедичних джерел та спеціальних досліджень, автор виокремлює основні аспекти розуміння цього поняття: 1) наявність достатніх знань у будь-якій галузі, обізнаність, що ґрунтується на знанні, кваліфікації; 2) наявність певних повноважень, прав, повновладдя. Слід зазначити, що у вітчизняній науковій літературі поняття компетентність, в основному, розуміють як певну сукупність знань, рівень умінь і певний досвід їх використання, тоді як у працях зарубіжних науковців на перший план виходить категорія «здатність до дії» як умінь використовувати знання в практичній діяльності; як певні стратегії для реалізації творчого потенціалу особистості. Європейські педагоги використовують термін «компетентність» для визначення: загальних або ключових умінь; базових умінь; фундаментальних шляхів навчання; ключових кваліфікацій; ключових уявлень; опорних знань тощо [16; 17].

Водночас аналіз дисертаційних досліджень останніх років дозволяє констатувати, що вітчизняні науковці також виявляють інтерес до категорії «компетентність» як універсальної здатності людини знаходити своє місце у всіх вимірах соціального простору суспільства. Таке бачення компетентності у науковому обігу отримало назву «життєвої компетентності». Зокрема, у наукових дослідженнях Р. Безлюдного, В. Ляшенко, В. Нищети, О. Проценко, О. Сас, М. Степаненко, І. Ящук представлено авторські підходи до визначення життєвої компетентності особистості як феномену, що впливає на ступінь її реалізації у різних видах діяльності. Дослідження компетентності з точки зору управлінського виду діяльності представлено у праці І. Гришиної. Науковець визначає компетентність як стійку здатність до діяльності, що виявляється через глибоке розуміння суті виконуваних завдань; обізнаність у сучасному досвіді певної галузі та володінні її сучасними досягненнями; умінь обирати засоби дій, адекватні обставинам; відповідальність за результати діяльності; здатність вчитись на помилках й корегувати процес досягнення цілей. У науковій літературі поряд з поняттям «компетентність» майже завжди використовується близьке за значенням поняття «компетенція», що вперше було сформульовано у роботах Д. Макклеланда, який розумів цю категорію як поведінку, що відрізняє кваліфікованого робітника від середнього. Дослідник пов'язував ефективність виконання роботи з наявністю у виконавця певних компетенцій. Американські дослідники Л. і С. Спенсери (Spencer L.M. and Spencer S.M.) розглядають компетенції як базові якості індивідуума, що обумовлюють ефективність виконання роботи, рівень якості якої визначається конкретними критеріями. В аспекті зазначеного науковці визначають якості, що є підґрунтям компетенцій:

мотиви, психофізіологічні особливості (властивості), Я-концепція, знання, уміння. Слід зазначити, що нечітка диференціація понять «компетентність» і «компетенція» у наукових текстах спричиняють необхідність зупинитись на визначенні суті кожного з них. Так, одні дослідники зауважують на синонімію цих понять, інші визначають підрядні відношення між ними, зокрема – «компетентність» розглядають як суму «компетенцій» [3; 13].

У дослідженні І. Клак компетентність представлено як синонім поняття «кваліфікація», що обґрунтовується автором синонімічним використанням цих термінів в державних документах, зокрема у національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті. У розумінні Н. Бібік поняття «компетенція» є похідним від поняття «компетентність». Науковець визначає «компетенцію» як соціально закріплений освітній результат, а «компетентність» – як оцінку категорію, що характеризує особистість як суб'єкта професійної діяльності, її здатність успішно виконувати свої професійні повноваження. За думкою науковця, «компетенція на відміну від компетентності як особистісного утворення – відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма освітньої підготовки учня, вчителя, іншого спеціаліста, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері. Результатом набуття компетенцій є компетентність, що передбачає особистісну характеристику, ставлення до предмета діяльності» [1; 4]. У цьому визначенні дослідницю підтримує Н. Козакова, яка зосереджує увагу на залежності рівня компетентності як здатності застосовувати набуті знання, вміння й способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання життєво важливих проблем, від усвідомлення компетенцій – суспільних норм, вимог, виокремлених на основі конкретних знань, умінь і способів діяльності. Суперечливість використання термінів «компетентність» та «компетенція» також можна пояснити помилками перекладу з англійської, де слова «competence» та «competency» перекладаються як одне й те ж саме поняття. Водночас, слід розуміти, що зазначені неузгодженості призводять у більшості випадків до проблем у розумінні змісту зазначених понять, особливо в їх використанні в державних стандартах. У розумінні суті поняття «компетентність» та близького до нього за змістом «компетенція» спираємось на визначення упорядників Національного освітнього глосарію, а також О. Тищенко та К. Юр'євої, які виокремлюють різницю між цими поняттями. Зокрема, за думкою науковців, «компетенція» відбиває зміст певного виду діяльності, тоді як «компетентність» є сукупністю якостей особистості, необхідних для реалізації цього змісту, а значить виявляється у готовності та здатності особистості ефективно вирішувати завдання певної галузі життєдіяльності. Формування компетентної особистості є основним завданням європейської освітньої системи. Враховуючи виклики сучасності (збереження демократичного відкритого суспільства, мультилінгвізм, мультикультура, нові вимоги ринку праці, розвиток комплексних організацій, економічні зміни тощо), європейськими науковцями [3; 5] на симпозіумі «Ключові компетенції для Європи» (1996 р., м. Берн) було визначено ключові

компетенції, якими має володіти сучасна людина: – політичні й соціальні компетенції – здатність нести відповідальність, брати участь у прийнятті групових рішень, розв'язувати конфлікти мирно, брати участь у підтримці й поліпшенні демократичних інститутів; – компетенції, пов'язані з життям у багатокультурному суспільстві, щоб контролювати виявлення відродження расизму та ксенофобії, клімат нетолерантності, освіта має «озброїти» молодих людей міжкультурними компетенціями: прийняття відмінностей, повага до інших і здатність жити з людьми інших культур, мов і релігій; – компетенції, що передбачають володіння (mastery) усною та письмовою комунікацією, які особливо важливі для роботи й соціального життя, з акцентом на тому, що людям, які не володіють ними, загрожує соціальна ізоляція. У цьому контексті комунікації дедалі важливішим стає володіння більш ніж однією мовою; – компетенції, пов'язані зі стрімкою інформатизацією суспільства – володіння інформаційними технологіями, розуміння їх застосування, слабких і сильних сторін та способів критичного судження стосовно інформації, поширюваної мас-медійними засобами та рекламою; – здатність навчатися протягом життя як основа неперервного навчання в контексті особистого, професійного та соціального життя. Проблема визначення ключових життєвих компетенцій у європейській думці залишається актуальною, що підтверджується постійною корекцією їх змісту. Крім того вагоме значення надається формуванню у молоді функціональних компетенцій, які позначаються на якості будь-якої діяльності: критичного мислення, творчості, ініціативи, оцінки ризиків, прийняття рішень. Науковці зауважують, що ключові компетенції є змінними, мають мінливу й рухливу структуру, залежать від пріоритетів суспільства, цілей освіти, особливостей та можливостей самовизначення особистості в соціумі [1].

Отже, визначаємо глобальну світову спрямованість на формування компетентної у сучасному житті людини. Численна кількість визначених науковою міжнародною спільнотою ключових компетенцій спонукали вітчизняних вчених до певних узагальнень їх видів. Так, у дослідженні Г. Шпиталевської на основі аналізу відбору визначених ключових компетенцій, представлено віднесення їх до блоків: соціального, мотиваційного та функціонального [15]. Отже, підкреслюємо важливість набуття людиною ключових компетенцій для сформованості та розвитку загальної життєвої компетентності. Разом із загальним поняттям «компетентність» у науковому обігу використовується велика кількість споріднених концептів, які диференціюють загальне розуміння компетентності відповідно до галузі її виявлення.

Наступним етапом наукового пошуку є аналіз наукових підходів до розуміння сутності поняття «професійна та методична компетентність», яке можна вважати похідним від загальної компетентності особистості. Особливим видом компетентності можна вважати професійну компетентність особистості, яка включає й методичну компетентність, слугує вагомою передумовою успішного оволодіння предметами слухачами, що в енциклопедичному значенні представляєть-

ся як інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатній для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця.

За думкою науковців, професійно та методично компетентний фахівець є здатним не лише здійснювати професійні операції, але й аналізувати результати праці, опрацьовувати фахову документацію, організовувати процес праці, дотримуватись технологічних та технічних вимог, здатний проектувати, досліджувати, організовувати, вмотивовувати, досліджувати і контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвиваючий аспекти слухачів через і під час спілкування з ними. Крім того, актуальним для компетентного фахівця вважаємо спрямованість на самовдосконалення, що виявляється в оволодінні додатковими кваліфікаціями і професіями, уміння самостійно знаходити потрібну для праці нову інформацію, активність та мобільність у реакціях щодо зміни вимог до фахівця визначеної професії. Таку свою думку підтверджуємо позицією низки зарубіжних дослідників. Зокрема, цікавою є ідея Т. Шермана про модель «компетентного працівника», що уособлює індивідуально-психологічні якості фахівця (дисциплінованість, самостійність, комунікативність, а також прагнення до саморозвитку) [1; 7]. В аспекті нашого дослідження саме ідея професійного саморозвитку набуває актуальності для якісної зміни компетентності особистості, що, за думкою американських науковців, відбувається через самовивчення, сприйняття вимог, трансформування їх адекватно своєму рівню свідомості та потреб. Таким чином, головним аспектом американської теорії «компетентного працівника» стає здатність швидко й безконфліктно пристосовуватись до конкретних умов праці [16]. Таким чином, визначаємо важливість для фахівця будь-якої галузі постійного розвитку професійної та методичної компетентності.

Зважаючи на зазначені наукові доробки в розрізі представлення досліджуваного поняття, професійну компетентність фахівця (майбутнього викладача ВВНЗ), яка включає й методичну компетентність, визначаємо як його здатність здійснювати професійну діяльність в типових і нетипових умовах, нести відповідальність за результати цієї діяльності, вміння аргументувати й пояснювати вибір способу діяльності, а також обирати найбільш ергономічне рішення.

Сучасного фахівця можна вважати компетентним, якщо він не лише знає, але й уміє застосувати свої знання у різних життєвих та професійних ситуаціях, моделювати алгоритм представлення та реалізації цих знань у змінюваних умовах реальності. Отже, виокремлюємо основний принцип компетентнісного підходу в навчанні: орієнтація молоді на постійну самоосвіту та професійне й особистісне самовдосконалення. Зважаючи на це, в аспекті нашого дослідження важливим стає спрямування майбутніх викладачів вищих військових навчальних закладів на активність у процесах особистої якісної зміни, обумовленої модернізацією професії, оновленням її стандартів, суспільних вимог, що стосуються якості професійних послуг тощо, – тобто на по-

стійне підвищення професійної компетентності, у тому числі на основі усвідомлення необхідності корекції якості конкретної компетенції.

Узагальнення досвіду науковців, які досліджували зміст професійної та методичної компетентності особистості відповідно до виокремлення основних компетенцій, дозволило звернути увагу на упорядкування певних груп таких компетенцій, які дають уявлення про якісну характеристику досліджуваного утворення. Зокрема, у дослідженнях І. Гришиної, І. Клак професійна компетентність розглядається як сукупність ключових, базових та спеціальних компетентностей. Науковці деталізують зміст кожної з них: – ключові компетентності – ті, що необхідні для успіху будь-якої професійної діяльності і виявляються в здатності вирішувати професійні завдання через використання інформації, комунікації (у тому числі іноземною мовою), соціально-правових основ поведінки особистості в суспільстві; – базові компетентності – ті, що відображують специфіку певної професійної діяльності відповідно до галузевих стандартів; – спеціальні компетентності – ті, що відображують специфіку конкретної професійної діяльності відповідно до її функцій [4].

Отже, узагальнюючи наукові підходи до розуміння поняття «професійна та методична компетентність», доходимо висновку про динамічність цього утворення, що обумовлюється сукупністю мотивів професійного розвитку, системою знань та умінь, професійним досвідом та комунікацією, а також сформованістю вольових якостей особистості. План наукового пошуку вимагає виокремлення особливостей виявлення професійної компетентності у діяльності майбутніх викладачів ВВНЗ.

Висновки. Аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури, теорії та практики розвитку професійної та методичної компетентності майбутніх викладачів ВВНЗ системі післядипломної освіти дозволив нам дійти таких

узагальнюючих висновків. Результатом аналізу поняття «компетентність» стали уявлення про ключові компетенції як його складові, якими має володіти сучасна людина; розвиток комплексу компетенцій на основі сформованих найбільш значущих базових: мовної та мовленнєвої, математичної та інформаційної, а також формування у молоді функціональних компетенцій, що позначаються на якості будь-якої діяльності: критичного мислення, творчості, ініціативи, оцінки ризиків, прийняття рішень, самовладання; динамічності ключових компетенцій відповідно до пріоритетів суспільства, цілей освіти, особливостей та можливостей самовизначення особистості в соціумі. Аналіз наукових доробків у галузі представлення професійної компетентності майбутнього фахівця, дозволив визначити її як здатність особистості здійснювати професійну діяльність в типових і нетипових умовах, нести відповідальність за результати цієї діяльності, вміння аргументувати й пояснювати вибір способу діяльності, а також обирати найбільш ергономічне рішення. Узагальнення наукових підходів до розуміння поняття «професійна компетентність», дало можливість дійти висновку про динамічність цього утворення, що обумовлюється сукупністю мотивів професійного розвитку, системою знань та умінь, професійним досвідом та комунікацією, а також сформованістю вольових якостей особистості. Визначено, що якісна зміна професійної компетентності викладача залежить від ефективності організації науково-методичної роботи навчального закладу.

Отже, отримані висновки теоретичного аналізу щодо професійної та методичної компетентності майбутніх викладачів ВВНЗ стали основою для подальшої дослідно-експериментальної діяльності щодо розробки та впровадження організаційно-методичних умов розвитку професійної компетентності викладачів у системі післядипломної освіти.

Список літератури:

1. Бібік Н.М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті / Н.М. Бібік // Український педагогічний журнал (Ukrainian Educational journal). – К.: Інститут педагогіки НАПН України. – № 1. – 2015. – С. 47-58.
2. Бондар С.П. Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці: сутність та структура / С.П. Бондар // Освіта і управління. – 2007. – Т. 10. – № 2. – С. 93-99.
3. Бондарчук О. Компетентність і компетенція: основні підходи до визначення понять / О. Бондарчук // Післядипломна освіта в Україні: міжгалуз. наук.-освітній журнал. – 2012. – № 2(21). – грудень. – С. 19-23.
4. Гришина І.В. Професійна компетентність директора школи: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Гришина Ірина Владимировна. – СПб., 2004. – 40 с.
5. Деміденко В.В. Середовищний підхід до розвитку професійнопедагогічної компетентності викладачів коледжу / В.В. Деміденко // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. – 2014. – Вип. 42. – С. 51-59. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_zntndr_2014_42_8.
6. Іванова С.В. Критерії та показники розвитку професійної компетентності вчителів біології в закладах післядипломної педагогічної освіти / С.В. Іванова // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2010. – Вип. 52. – С. 152-156.
7. Карпова Л.Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Лариса Георгіївна Карпова. – Харків, 2004. – 21 с.
8. Малихін В. Дослідження професійної компетентності студентів комп'ютерного профілю в галузі безпеки інформаційних систем / В. Малихін. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/zbirnuk_nauk_praz/2015/1/30.pdf.
9. Овраменко К.Г. Мотивація педагога як умова зростання професійної компетентності (Із досвіду роботи педагогічного колективу Лубенського НВК № 9) / К.Г. Овраменко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lubnyosvita.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=564:2015-03-19-07-56-.
10. Освітня програма підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу університету (дослідницький модуль); [Київ. унт ім. Б. Грінченка] / Розробн.: С.О. Сисоєва, Л.В. Козак. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2016. – 76 с.

11. Пекельна В.С., Удод О.А. Управління школою / В.С. Пекельна, О.А. Удод. – Дніпропетровськ: Наук.-метод. об'єдн. пед. Інновацій «Альфа», 1998. – 228 с.
12. Разина Н. Модель профессиональной компетентности учителя в соответствии с стандартом образования / Н. Разина // Завуч. – 2001. – № 4. – С. 113-136.
13. Соф'янець Е. Зміст та структура професійної компетентності педагогічних кадрів / Е. Соф'янець // Післядипломна освіта в Україні. – 2004. – № 1. – С. 64-69.
14. Степаненко М.Д. Життєва компетентність особистості: концептуальні засади та соціальні виміри: автореф. дис. ... канд. філософських наук: 09.00.03 / Михайло Дмитрович Степаненко. – Х., 2006. – 20 с.
15. Шпиталевська Г. Характеристика ключових та предметних компетентностей та компетенцій особистості / Галина Шпиталевська // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – № 4 (Ч. 2). – 2011. – С. 220-225.
16. Arnet-Clark I. Competences in Teacher Education at Schwyz University of Teacher Education (HHSZ), and the Swiss Education Policy / I. ArnetClark, R. Smeets-Cowan, J. Kühnis // Pädagogische Hochschule Schwyz. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.phsz.ch>. – 2015. – P. 88-100.
17. J. Pamies. The introduction of a competence-based curriculum in Spain: From the Primary school to the training of teachers / J. Pamies, A. Blanco, J. Granados Sanchez, M. Villanueva // G-PEDAGOGIUM: an independent scientific journal for interdisciplinary research in pedagogy / faculty of Education Palacky University Olomouc. – Vol II. – 2015.

Одеров А.М.

Национальная академия сухопутных войск
имени гетмана Петра Сагайдачного

НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ МЕТОДИЧЕСКОЙ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ

Аннотация

В статье обоснованы теоретические основы развития профессиональной и методической компетентности преподавателей, основу которых составили идеи философов, психологов, социологов, педагогов, которые исследовали конкретные составляющие этого понятия: «компетентность» и особенности выявления компетентности в деятельности преподавателя. На основе анализа трудов ученых-педагогов выделены особенности выявления профессиональной и методической компетентности будущих преподавателей, связанные с сочетанием в деятельности педагогического и профессионального аспекта.

Ключевые слова: компетентность, преподаватель, образование, проверка, система, обучение, учебные заведения.

Oderov A.M.

National Army Academy named after Hetman Petro Sahaidachnyi

SCIENTIFIC APPROACHES TO THE DETERMINATION OF THE ESSENCE OF METHODOLOGICAL AND PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

Summary

In the article the theoretical basis for the development of professional and methodological competence of teachers, which are based on ideas made philosophers, psychologists, sociologists and educators who have investigated the specific components of the concept: "competence" and identifying particular competence in the activity of the teacher. On the basis of the analysis of the works of scientists and teachers, the features of identifying the professional and methodological competence of future teachers are highlighted, connected with the combination of pedagogical and professional aspects in the activity.

Keywords: competence, teacher, education, verification, system, training, educational institutions.